

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VRHOVNI SUD
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
Broj: 65 0 P 376252 24 Rev 2
Sarajevo, 21.01.2025. godine

Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine u Sarajevu, u vijeću sastavljenom od sudija Amire Sadović, kao predsjednice vijeća, Enise Bilajac i Silvine Brković Mujagić, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja Federalni zavod penzijskog i invalidskog osiguranja Mostar, ulica Dubrovačka bb, kojeg u revizijskom postupku zastupa punomoćnik po zaposlenju, Adila Demir, dipl. pravnik sa pravosudnim ispitom, protiv tuženog E.S. iz Sarajeva, ulica A.Š. broj ..., kojeg zastupa punomoćnik Inja Pašalić, advokat iz Sarajeva, radi naknade štete, vrijednost spora 34.136,56 KM, odlučujući o reviziji tužitelja i reviziji tuženog, protiv presude Kantonalnog suda u Sarajevu broj 65 0 P 376252 23 Gž 3 od 06.06.2024. godine, u sjednici vijeća održanoj 21.01.2025. godine, donio je:

P R E S U D U

Revizija tuženog se dopušta i usvaja, drugostepena presuda preinačava tako da dosuđujući dio tužbenog zahtjeva se odbija kao neosnovan.

Revizija tužitelja se odbacuje.

Tužitelj je dužan naknaditi tuženom troškove postupka u iznosu od 7.665,35 KM u roku od 30 dana od dana prijema ove presude.

O b r a z l o ž e n j e

Prvostepenom presudom Općinskog suda u Sarajevu broj 65 0 P 376252 22 P 2 od 07.04.2023. godine (st.1.) obavezan je tuženi da tužitelju na ime naknade štete isplati ukupan iznos od 33.975,76 KM, od toga iznos od 25.149,61 KM na ime obične štete i iznos od 8.524,35 KM na ime izmakle dobiti, sa zakonskom zateznom kamatom počev od 06.09.2013. godine do isplate; (st.2.) obavezan je tuženi da tužitelju naknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 265,00 KM; (st.3.) odbijen je zahtjev tužitelja za naknadu troškova postupka u iznosu od 5.321,75 KM.

Drugostepenom presudom Kantonalnog suda u Sarajevu broj 65 0 P 376252 23 Gž 3 od 06.06.2024. godine odlučeno je:

„Žalba tuženog se djelimično uvažava i prvostepena presuda preinačava tako da se obavezuje tuženi da tužitelju na ime naknade štete isplati iznos od 17.773,08 KM sa zakonskom zateznom kamatom počev od 06.09.2013. godine do isplate, u roku od 30 dana, dok se u preostalom dijelu preko dosuđenog iznosa, a do ukupno traženog iznosa od 25.149,61 KM na ime naknade obične štete i za iznos od 8.524,35 KM na ime izmakle dobiti sa zakonskom zateznom kamatom, tužbeni zahtjev odbija.

Svaka stranka snosi svoje troškove postupka.“

Protiv drugostepene presude reviziju su blagovremeno izjavili tužitelj i tuženi.

Tužitelj, po punomoćniku, pobija drugostepenu presudu u odbijajućem dijelu tužbenog zahtjeva zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, pozivom na

odredbu čl. 237. stav 3. ZPP, sa prijedlogom da se revizija usvoji pobijana presuda preinači tako da se usvoji tužbeni zahtjev tužitelja u cijelosti, ili ukine i predmet vrati drugostepenom sudu na ponovno suđenje.

Tuženi, po punomoćniku, pobija drugostepenu presudu u dosuđujućem dijelu tužbenog zahtjeva pozivom na odredbu čl. 237. stav 3. i 4. ZPP, kao i odluku o troškovima postupka. Reviziju podnosi zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, sa prijedlogom da se revizija usvoji ta presuda preinači i odbije tužbeni zahtjev tužitelja u cijelosti, uz nadoknadu cjelokupnih troškova, uvećanih za sastav revizije u iznosu od 1.263,60 KM.

Tužitelj u odgovoru na reviziju osporava navode tuženog, sa prijedlogom da se revizija odbaci ili odbije.

Tuženi u odgovoru na reviziju osporava navode tužitelja, sa prijedlogom da se revizija odbaci ili odbije.

Ispitujući pobijanu presudu u smislu odredbe člana 241. stav 2. ZPP¹ ovaj sud je odlučio:

Revizija tuženog je dozvoljena i osnovana; revizija tužitelja nije dozvoljena.

Prema članu 237. stav (2) revizija nije dozvoljena ako vrijednost pobijanog dijela pravomoćne presude ne prelazi iznos od 30.000,00 KM, a u privrednim sporovima 50.000,00 KM.

U konkretnom slučaju vrijednost pobijane drugostepene presude u pravomoćno odbijajućem dijelu (revidira tužitelj) i dosuđujućem dijelu (revidira tuženi) ne prelazi imovinski cenzus iz člana 237. stav (2) ZPP, pa revizije u smislu ove odredbe nisu dozvoljene.

Prema odredbi iz člana 241. stav 2. ZPP u povodu revizije iz člana 237. stav 3. ovog zakona, revizijski sud ispituje pobijanu presudu samo u dijelu u kojem se pobija revizijom i samo zbog pitanja koje je važno za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni zbog kojeg je podnesena i koje je u njoj određeno naznačeno kao takvo, uz pozivanje na propise i druge izvore prava koji se na to pitanje odnose.

Parnične stranke traže izuzetno dopuštanje svojih revizija.

Odredbom člana 237. stav (3) ZPP je propisano da Vrhovni sud Federacije BiH izuzetno, može dopustiti reviziju u svim predmetima ako ocijeni da bi odlučivanje o reviziji bilo od značaja za primjenu prava u drugim slučajevima, dok je odredbom stava 4. istog člana propisano da u slučajevima, u kojima revizija nije dozvoljena prema odredbi stava 2. ovog člana, stranke mogu podnijeti reviziju protiv drugostepene presude ako odluka u sporu zavisi od rješenja nekog materijalno-pravnog ili procesno-pravnog pitanja važnog za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni, a naročito u slučaju ako o tom pitanju revizijski sud još uvijek nije zauzeo shvatanje odlučujući u pojedinim predmetima na sjednici odjeljenja, a riječ je o pitanju o kojem postoji različita praksa drugostepenih sudova; ako je o tom pitanju revizijski sud već zauzeo shvatanje, ali je odluka drugostepenog suda zasnovana na shvatanju koje nije podudarno sa tim shvatanjem; ako je o tom pitanju revizijski sud već zauzeo shvatanje i presuda se drugostepenog suda zasniva na tom shvatanju, ali bi naročito uvažavajući razloge iznesene tokom prethodnog prvostepenog i žalbenog postupka, zbog promjene u pravnom sistemu uvjetovane novim zakonodavstvom ili međunarodnim sporazumima, te odlukom Ustavnog suda BiH, Evropskog suda za ljudska prava trebalo preispitati sudsku praksu.

¹ Zakon o parničnom postupku (Sl.novine FBiH broj 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15)

Prema odredbi stava (5) istog člana, u reviziji iz stava 3. ovog člana stranka treba određeno naznačiti pravno pitanje zbog kojeg ju je podnijela uz određeno navođenje propisa i drugih važećih izvora prava koje se na njega odnose, te izložiti razloge zbog kojih smatra da je ono važno za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni.

Da bi se moglo pristupiti ocjeni je li riječ o pravnom pitanju važnom za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni i s tim u vezi dopuštenosti revizije, potrebno je da podnesena revizija kumulativno ispunjava pretpostavke propisane stavom (5) člana 237. ZPP, pa izostanak u reviziji bilo koje od tih pretpostavki čine reviziju nedopuštenom i revizijski sud ne može ispitivati njenu osnovanost.

U reviziji tužitelja uopće nije naznačeno pravno pitanje od čijeg rješenja zavisi odluka o sporu i koje bi bilo važno za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni, a niti sadrži razloge važnosti zbog kojih bi bila opravdana intervencija suda putem odlučivanja o reviziji, što znači da nema ispunjenih uslova za izuzetnu dopustivost revizije u smislu odredbi člana 237. stav (3), (4) i (5) ZPP.

Tužitelj u reviziji ukazuje na pogrešnu primjenu materijalnog prava kao da se radi o redovnoj reviziji, ali revizijski sud u konkretnom slučaju, shodno odredbi člana 241. stav (2) ZPP ispituje pobijanu presudu samo zbog pitanja koje je važno za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni zbog kojeg je podnesena.

Budući da revizija tužitelja ne ispunjava uslove u smislu odredbe člana 237. stav (3) do (5) ZPP, to je istu valjalo odbaciti kao nedozvoljenu temeljem odredbe člana 247. stav (4) ZPP i odlučiti kao u drugom stavu izreke ove revizijske odluke.

U ovoj fazi postupka relevantan je tužbeni zahtjev samo u odnosu na dosuđujući dio drugostepene presude, odnosno za usvojeni dio tužbenog zahtjeva, a kojim tužitelj traži naknadu štete u visini isplaćenih invalidskih penzija.

Ovaj zahtjev je zasnovan na općim načelima obligacionog prava o odgovornosti tuženog za prouzrokovanu štetu po osnovu krivice pozivom na članove 154., 158., 178. stav 1., 189. i 190. ZOO, a u vezi sa članovima 9. stav 6. i 11. Zakona o osiguranju od odgovornosti za motorna vozila i ostale odredbe o obaveznom osiguranju od odgovornosti², a koji je važio u vrijeme (06.09.2013.g.) podnošenja tužbe.

Osporavajući osnovanost tužbenog zahtjeva tuženi je istaknuo prigovore stvarne legitimacije stranaka, aktivne tužitelja i pasivne tuženog, te zastarjelosti potraživanja.

U ponovljenom postupku pred nižestepenim sudovima je utvrđeno da je tuženi upotrebom putničkog motornog vozila u saobraćajnoj nezgodi 21.09.2003. godine povrijedio S.H. kojemu zbog posljedica povređivanja je utvrđena I-kategorija invalidnosti i po tom osnovu penzionisan, a tužitelj mu vršio isplate određenih iznosa invalidske penziju počev od 01.06.2005. godine. Tuženi je pravomoćnom krivičnom presudom (065-0-K-07-001782 od 22.01.2008.g.) proglašen krivim. Vozilo kojim je prouzrokovana saobraćajna nezgoda bilo je osigurano od odgovornosti za štete pričinjene trećim licima kod Lido osiguranje d.d. Sarajevo.

Prvostepeni sud usvajajući tužbeni zahtjev kao osnovan, prigovore stvarne legitimacije stranaka ne prihvata, zaključivši da sporno pravo pripada tužitelju, a obaveza tuženom osnovom odredbi člana 9. stav 6. u vezi sa članom 11. Zakona o osiguranju od odgovornosti za motorna vozila i ostale odredbe o obaveznom osiguranju od odgovornosti. Nalazi da ove odredbe ovlašćuju tužitelja da za

² Službene novine FBiH broj 24/05

iznose isplaćene invalidske penzije potražuje regres od osiguravatelja čiji je osiguranik odgovoran za nezgodu, a i od vozača odgovornog za nezgodu u kojoj je prouzrokovana invalidnost. Takođe, da nije osnovan prigovor zastarjelosti potraživanja, jer da invalidska penzija nije povremeno potraživanje, već potraživanje naknade štete koja zastarijeva prema odredbi člana 376. ZOO. Pri ovom, ima u vidu da rješenje o invalidskoj penziji je konačno 02.12.2008. godine, a tužba je podnijeta 06.09.2013. godine.

Drugostepeni sud je prihvatio činjenične i pravne zaključke prvostepnog suda, osim u odluci o prigovoru zastarjelosti, pa je održana rasprava radi ponovnog izvođenja dokaza o finansijskom vještačenju. Pri ovom, nalazi da nije riječ o naknadi štete već regresnom potraživanju, za koje zastarjelost počinje teći danom isplate i nastupa istekom općeg zastarnog roka iz člana 371. ZOO. Imajući u vidu da je tužba sudu podnijeta 06.09.2013. godine zaključuje da izvan zastarnog roka su vršene isplate invalidske penzije u periodu od 01.08.2008. do 31.05.2013. godine. Potraživanje regresa za ove izvršene isplate ocjenjuje osnovanim, te preinačenjem prvostepene presude dosuđuje naknadu štete u iznosu od 17.773,08 KM.

Osporavajući pravilnost pravnih zaključka drugostepenog suda tuženi u reviziji je postavio slijedeće pravno pitanje:

„Da li je i kojim materijalnopравnim propisima izričito određeno da PIO/MIO – Federalni zavod za mirovinsko i invalidsko osiguranje FBiH, koji je počeo sa radom 01.01.2002. u skladu sa Zakonom o organizaciji mirovinskog i invalidskog osiguranja u Federaciji BiH, ima pravo tužbom potraživati kao naknadu štete iznose isplaćene na ime invalidske penzije svom osiguraniku ozlijeđenom u saobraćajnoj nezgodi 2003. godine, direktno od štetnika koji je uzrokovao saobraćajnu nezgodu; odnosno da li Federalni zavod PIO/MIO ima pravo potraživati naknadu štete direktno od lica odgovornog za nezgodu kada je to lice – revident u ovom predmetu, u momentu nezgode za svoje vozilo imao valjano i važeće obavezno osiguranje od automobilske odgovornosti prema trećim osobama za štete prouzrokovane korištenjem motornog vozila ?”

Tuženi navedeno pravno pitanje smatra važnim za osiguranje jedinstvene primjene prava, jer je riječ o pitanju o kojem je revizijski sud već zauzeo shvatanje u ukidnom rješenju i pobijana presuda zasnovana na tom shvatanju, ali bi naročito uvažavajući razloge iznesene tokom prethodnog prvostepenog i žalbenog postupka zbog promjene u pravnom sistemu uvjetovane novim zakonodavstvom trebalo preispitati sudsku praksu. U obrazloženju revizije tuženi navodi da u novom tekstu zakona koji se bavi obaveznim osiguranjem od odgovornosti u saobraćaju ne postoji mogućnost da Federalni zavod PIO/MIO potražuje štetu bilo od osiguravatelja, bilo od štetnika. Takođe, ističe da je Vrhovni sud F BiH o ovom pravnom pitanju odlučio revizijskom presudom broj 65 0 P 319351 20 Rev od 06.07.2021. godine, odbijanjem revizije tužitelja Federalnog zavoda PIO/MIO, a u pobijanoj presudi je zauzeto suprotno pravno shvatanje.

Ovaj revizijski sud je ocijenio da bi odlučivanje po reviziji tuženog bilo od značaja za primjenu prava u drugim slučajevima, odnosno da je postavljeno pravno pitanje važno za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni, i to prije svega, sa osnova da pobijana presuda je zasnovana na shvatanju koje nije podudarno sa shvatanjem iz meritorne revizijske presude broj 65 0 P 319351 20 Rev od 06.07.2021. godine, a što tuženi osnovano navodi.

Identično pravno pitanje, u potpuno uporedivoj činjeničnoj i pravnoj situaciji kao u ovoj parnici, Vrhovni sud Federacije BiH razmatrao je u predmetu broj 65 0 P 319351 20 Rev. U navedenom predmetu tužitelja (Federalni zavod PIO/MIO), protiv prvotuženog vozača kao počinitelja udesa, i drugotuženog kao osiguravajućeg društva, radi solidarne naknade štete nanosene tužitelju zbog isplate invalidskih penzija do kojih je došlo uslijed potpunog gubitka radne sposobnosti povrijeđenog u saobraćajnoj nezgodi od 06.04.2006. godine - ovaj sud je donio presudu broj 65 0

P 319351 20 Rev od 06.07.2021. godine kojom je odbio reviziju tužitelja izjavljenu protiv drugostepene presude kojom je odbijen tužbeni zahtjev tužitelja kao neosnovan.

U navedenoj presudi ovaj sud je zauzeo shvatanje da pravni osnov za odgovornost prvotuzenog ne postoji, a u obrazloženju je navedeno: „Naime, u konkretnom slučaju zahtjev tužitelja se ne može smatrati zahtjevom za naknadu štete. Prema odredbi člana 52. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju („Službene novine FBiH“ broj 29/98, 49/00, 32/01, 73/05 i 59/06) osiguranik kod kojeg je utvrđena I kategorija invalidnosti prouzrokovana povredom van rada ima pravo na invalidsku penziju, a prema članu 4. istog zakona sredstva za penzijsko i invalidsko osiguranje, u skladu sa ovim zakonom, osiguravaju se iz doprinosa i drugih izvora. U ovom slučaju tužitelj je Fond, na koga direktno nije bila usmjerena štetna radnja, ali posljedice te štetne radnje pogađaju ga posredno. U takovoj situaciji taj posredno oštećeni ima pravo na naknadu štete samo ukoliko je to njegovo pravo zakonom izričito određeno. Dakle, tužitelj nije subjekat izvanugovornog odnosa odgovornosti za štetu jer na njega nije bila usmjerena štetna radnja, pa pravo na naknadu štete mora zakonom biti izričito određeno. Prema odredbama Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju Federacije BiH („Službene novine FBiH“ broj 29/98, 49/00, 32/01 i 59/06), koji je bio na snazi u vrijeme štetnog događaja i koji se primjenjuje u konkretnom slučaju, ni jednom zakonskom odredbom nije propisano pravo nosioca osiguranja da zahtjeva naknadu pričinjene štete od lica koje je prouzrokovalo invalidnost njegovog osiguranika. Odgovornost prvotuzenog ne može se izvoditi iz odredaba Zakona o obligacionim odnosima o naknadi štete. Sve do donošenja Zakonu o penzijskom i invalidskom osiguranju FBiH iz 2018. godine („Službene novine Federacije BiH“ broj 13/2018) ne postoji zakonski osnov za obavezivanje tuženih na naknadu štete, kada to pravo nije zakonom izričito propisano. Tek je odredbom iz člana 132. stav 3. Zakona o PIO iz 2018. godine propisano da nosilac osiguranja ima pravo da zahtjeva naknadu pričinjene štete od lica koje je, namjerno ili krajnjom nepažnjom, prouzrokovalo tjelesno oštećenje, invalidnost ili smrt osiguranika, ako je po tom osnovu ostvareno pravo iz penzijskog i invalidskog osiguranja. Međutim, i kada bi se primjenjivala navedena odredba bilo bi upitno pravo tužitelja na naknadu štete jer iz činjeničnih utvrđenja konkretnog slučaja proizilazi da je do štetnog događaja došlo iz nehata lica koje je oglašeno krivim za nastupanje štetnog događaja.“

Shodno izloženom, u ovoj pravnoj stvari pravno shvatanje u odluci drugostepenog suda o postojanju pasivne legitimacije tuženog kao počinitelja udesa, nije u saglasnosti sa već zauzetim shvatanjem koje je o tom pitanju izrazio revizijski sud u naprijed navedenoj meritornoj revizijskoj presudi, pa je ocjenjeno da je drugostepeni sud pogrešno primijenio materijalno pravo kada je usvojio tužbeni zahtjev tužitelja u dosuđujućem iznosu, zbog čega je temeljem odredbe člana 250. stav 1. ZPP reviziju valjalo usvojiti i odlučiti kao u prvom stavu izreke ove presude.

Razlog važnosti ukazivanjem revidenta na promjene uvjetovane novim zakonodavstvom, je irelevantano. Naime, stupanjem na snagu Zakona o obaveznim osiguranjima u saobraćaju³ prestala je (čl. 80) važnost Zakona o osiguranju od odgovornosti za motorna vozila i ostale odredbe o obaveznom osiguranju od odgovornosti, ali isti se primjenjuje na okončanje pokrenutih postupaka za naknadu štete (čl. 79).

Prema odredbi člana 397. stav 2. ZPP kad sud preinači odluku protiv koje je podnesen pravni lijek, odlučit će o troškovima cijelog postupka.

Preinačenjem drugostepene presude tužitelj je u cijelosti izgubio parnicu pa je dužan tuženom nadoknaditi troškove postupka (član 386. stav 1. ZPP).

Na zapisniku rasprave pred drugostepenim sudom konstatovano da je punomoćnik tuženog u spis dostavio troškovnik kojim zahtjeva naknadu. Ovaj troškovnik tuženog od 05.06.2024. godine je

³ Službene novine FBiH broj 57/20 i 103/21

opredjeljen u skladu sa Tarifom o naknadama i nagradama troškova za rad advokata⁴ u vrijeme poduzimanja pravnih radnji u postupku. Troškovi postupka se odnose: za sastav odgovora na tužbu od 13.12.2013. godine u iznosu od 827,00 KM; zastupanja na pripremnom ročištu od 11.12.2014. godine u iznosu od 827,00 KM; za sastav pravno obrazloženog podneska od 19.12.2014. godine u iznosu od 413,50 KM; zastupanja na (4) nastavaku pripremnog ročišta od 10.03.2015.g., od 17.06.2015.g., od 28.09.2015.g., od 09.11.2015.g., u iznosu od po 413,50 KM; zastupanja na ročištu glavne rasprave od 10.02.2016. godine u iznosu od 827,00 KM, a što ukupno čini iznos od 4.548,50 KM, te uvećano za iznos PDV (17%) tj. iznos od 773,25 KM, dakle troškovi prvostepenog postupka ukupno čine iznos od 5.321,75 KM. Nadalje, troškovi za zastupanje na ponovnom ročištu za glavnu raspravu 18.01.2023. godine u iznosu od 1.080,00 KM i troškovi za sastav revizije u iznosu od 1.263,60 KM, dakle cijelokupni troškovi postupka čine iznos od 7.665,35 KM. Ovaj sud nije prihvatio troškove za sastav žalbe od 10.05.2023. godine u iznosu od 1.350,00 KM jer u toj žalbi uopće nema zahtjeva za taj trošak. Takođe, niti za sastav žalbe od 05.06.2023. godine u iznosu od 1.350,00 KM, jer prema stanju predmeta žalba sa tim datumom uopće ne postoji, a niti je evidentirana u sistemu CMS.

Rok za izvršenje činidbe i početak toka tog roka određeni su primjenom odredaba člana 179. st. 1. i 2. ZPP. S obzirom na navedeno, donesena je odluka kao u stavu trećem izreke ove presude.

Predsjednica vijeća
Amira Sadović, s.r.

⁴ Službene novine FBiH broj 22/04 i 24/04